

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

16

Vragen van het lid **Van Gent** (GroenLinks) aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *mogelijke malversaties in het verkiezingsproces op Bonaire* (ingezonden 12 september 2012).

Antwoord van minister **Spies** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 19 september 2012).

Vraag 1

Is het waar dat op Bonaire mensen worden opgeroepen om niet te stemmen tijdens de komende Tweede Kamerverkiezingen?

Is het waar dat Bonaireaanse burgers zelfs onder druk worden gezet om hun stembiljet in te leveren?

Antwoord 1

Er zijn op Bonaire, maar ook op Saba en Sint Eustatius, groepen actief die de inwoners oproepen om niet te stemmen bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer op 12 september. Deze groepen zijn kritisch ten aanzien van het proces van staatskundige vernieuwing en stellen dat de inwoners van Caribisch Nederland amper invloed hebben op de samenstelling van de Tweede Kamer. Ook zijn zij kritisch over de geringe bereidheid van de Nederlandse politieke partijen om campagne te voeren in Caribisch Nederland. In Bonaire is men bij de kiezers langs gegaan met de oproep niet aan de verkiezing deel te nemen en als blijkt daarvan de stempas in te leveren door deze in een soort stembus te deponeren. Overigens staat het kiezers vrij om al dan niet aan de stemming deel te nemen en kan een kiezer zijn ontevredenheid over de stemming ook tot uitdrukking brengen door een blanco stem of bewust ongeldige stem uit te brengen.

Vraag 2

Welke maatregelen hebt u genomen om deze eerste Tweede Kamerverkiezingen in Caribisch Nederland succesvol te laten verlopen?

Antwoord 2

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft een aparte voorlichtingscampagne gevoerd om de kiezers in Caribisch Nederland te informeren over de Tweede Kamerverkiezing. In het kader van deze campagne is er informatie geplaatst op de website van de Rijksdienst voor Caribisch Nederland (<http://www.rijksdienstcn.com>), zijn er tv- en radiospotjes uitgezonden, advertenties geplaatst in diverse dagbladen en is er een speciale

informatiekrant huis aan huis verspreid. De campagne is gevoerd onder de slogan «de Tweede Kamer: ook voor u van belang». De campagne is gevoerd in het Nederlands, Papiaments en Engels, de gebruikelijke talen in Caribisch Nederland. Daarnaast heeft het commissariaat voor de Media, net als in Nederland zendtijd beschikbaar gesteld aan de politieke partijen die aan de Tweede Kamerverkiezingen deelnamen. Tot slot is een handleiding beschikbaar gesteld aan de eilandsbesturen en de afdelingen burgerzaken met het oog op de organisatorische voorbereidingen. Overigens is aan hen ook alle informatie verstrekt die aan Nederlandse gemeenten wordt verstrekt in het kader van de voorbereidingen voor de verkiezingen zoals instructies voor stembureauleden en iconenposters voor in de stemlokalen en stemhokjes. Daarnaast heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de stempassen in Nederland laten produceren alsook de stembiljetten en kandidatenlijsten. Het bleek namelijk niet mogelijk deze lokaal drukken. De stempassen zijn wel lokaal gepersonaliseerd.

Vraag 3

Zijn er u andere incidenten rond het verkiezingsproces bekend? Zo ja, welke? Is er inmiddels zicht op wie zich aan genoemde activiteiten schuldig hebben gemaakt?

Antwoord 3

Er zijn geen andere incidenten bekend. Zoals onder vraag 1 is aangegeven gaat het om burgers die zich ook eerder tegen de staatskundige vernieuwingen hebben uitgesproken.

Vraag 4

Wat heeft u in de afgelopen periode precies gedaan om de bewoners van Caribisch Nederland te doordringen van het belang om toch vooral hun stem uit te brengen? Wanneer is u voor het eerst ter ore gekomen dat mensen onder druk zijn gezet om hun stempas in te leveren? Wat heeft u precies ondernomen om deze malversaties te voorkomen en te bestrijden?

Antwoord 4

Zie voor het eerste deel van de vraag het antwoord op vraag 2. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is op dinsdag 11 september geïnformeerd over de acties op Bonaire om stempassen in te zamelen. In overleg met de Rijksvertegenwoordiger is nog diezelfde dag door de Rijksvertegenwoordiger contact gelegd met de gezaghebber en is een gezamenlijke verklaring uitgegeven waarbij er op is gewezen dat hier mogelijk sprake is van een strafbaar feit (voor de verklaring zie <http://www.rijksdienstcn.com/nieuws/278/dwingen-tot-afgifte-stempas-strafbaar.html>). Ook is het openbaar ministerie geïnformeerd. Verder is aan de stembureauvoorzitters geadviseerd extra alert te zijn op niet volledig ingevulde volmachten. Tot slot heeft de gezaghebber er op toegezien dat kiezers op de dag van de stemming ongehinderd hun stem kunnen uitbrengen door beveiligingsbeambten bij de stemlokalen te laten surveilleren.

Vraag 5, 6

Bent u bereid om alsnog en onmiddellijk actie te ondernemen en burgers op te roepen om toch hun stem uit te brengen? Zo nee, waarom niet? Welke maatregelen neemt u zich voor om dit soort incidenten in het vervolg te voorkomen?

Antwoord 5, 6

Ik meen dat adequate actie is ondernomen en dat daarmee dit soort incidenten in de toekomst kunnen worden voorkomen.